

מרילין יאלום

תולדות הרעיה

מאנגלית: אירית מילר

מרגרט פינר וקייט פֶדפורד היו תחקירניות שאינן יודעות לאות. יצאתי נשכרת מזרועותיהן החזקות שסחבו ערמות ספרים אל הספרייה וממנה, ומתגובותיהן הצעירות למוזרויות הנישואים במשך הדורות.

אני אסירת תודה לעורכת ג'ין מילר מהוצאת Basic Books, שאותה אני מכירה שנים רבות, על הצעתה שאתמקד ברעיה ולא בזוג, כפי שתכננתי לעשות מלכתחילה. הסוכנת הספרותית שלי וחברתי, סנדרה דיין'קסטר, לא חדלה לרגע מהתלהבותה מפרויקט זה וגייסה מו"לים אמריקאים ובריטים טובים. ג'ואל דלבורגו תמכה בספר ברוחב לב בתקופת כהונתה ב־Harper Collins, וג'ויליה סרברניסקי ביצעה להפליא את תהליך העריכה עד תומו.

כמו תמיד סמכתי על בעלי, ארווין יאלום, פרופסור אמריטוס במחלקה לפסיכיאטריה של סטנפורד, שקרא בדקדוק את הטקסט ודן איתי בתקיפות בנקודות שבהן נחלקנו. כארבעים וחמש השנים שאני נשואה לו, עמדתי בהדרגה על גודש המשמעויות הצפונות במילה הקטנה "רעיה".

הקדמה

האם הרעיה היא מין בסכנת הכחדה?

אָבִי היקרה. אני מאורסת לגבר נהדר למעלה משנתיים, ולא מצליחה לקבוע תאריך לחתונה. הוא אוהב אותי ואת בתי בת התשע. הוא מטפל בכביסה, בכלים ובניקיון, ומקבל את בתי כאילו היתה שלו. הוא עובד בשתי משרות, כך שלא יחסר לנו דבר. נשמע מושלם, נכון?

הבעיה היא שנדמה לי שאני לא אוהבת אותו. אני אומרת שאני אוהבת אותו, אבל לא מרגישה את זה. הוא כל מה שאישה יכולה לרצות בבעל, אבל האם זה מספיק במקום אהבה? או שקראתי יותר מדי רומנים רומנטיים?

הוא רוצה שנתחתן בהקדם האפשרי. אני בת עשרים ותשע, מעולם לא הייתי נשואה, ואני מרגישה שבתי זקוקה לאב. אני גם פוחדת שלא אמצא גבר שאי פעם יאהב אותי כמוהו.

האם אני יכולה למצוא גבר אוהב, שיקבל את בתי כאילו היא שלו, או שעלי להתחתן עם גבר שאני לא אוהבת, אבל שיהיה בעל ואב נפלא? בטוב או ברע

בטוב או ברע היקרה. אם תתחנני עם הגבר הזה, כשלבך את יודעת שאינך אוהבת אותו, תעשי לך ולו שירות רע מאוד. נישואים אמורים להתקיים לנצח, ונצח הוא זמן ארוך מאוד לחיות עם עצמך בהרגשה שבגדת בעצמך כי פחדת שלא תמצאי אדם שתוכלי לאהוב. שחררי אותו.

3 ביולי, 1998, סן פרנסיסקו כרוניקל

במשך רוב ההיסטוריה האנושית מכתב כזה לא היה יכול להיכתב. לא רק שרוב הנשים לא ידעו לכתוב, אלא שלרובן לא היתה זכות לדעה משלהן בבחירת

בעליהן. אם קיימו יחסי מין מחוץ לנישואים, ובמיוחד אם נולד להם ילד מחוץ לנישואים, הן היו נידונות לקלון, ובחברות אחדות אפילו מוצאות להורג. בימיה הראשונים של אמריקה הפורטינית, אלה שנמצאו אשמים ב"פריצות" – פעילות מינית בין אנשים שאינם נשואים זה לזה – נקנסו בדרך כלל והולקו בפומבי. הסטיגמה על האם הלא-נשואה היתה כה חמורה, עד שאמהות עשו כל מה שאפשר כדי להסתיר את הוולד, לרבות רציחתו. כשם חד-הורית לא יכלה לשאת את המחשבה על פירוד מתינוקה, התשובה החברתית המקובלת היחידה היתה למצוא בעל.

כיום אם חד-הורית איננה עומדת שוב בפני ביקורת חברתית כבעבר. היא יכולה, כמו האם במכתב, לדחות הצעה של גבר שמשותקק לשאת אותה. אין די בכך שהוא אוהב אותה, מקבל על עצמו ילד שאינו ילדו, עובד בשתי משרות כדי לפרנס אותם ומטפל בכביסה, בכלים ובניקיון. כותבת המכתב מצפה לעוד משהו – היא רוצה גבר שהיא תוכל לאהוב. ובהחלטתה זו תומכת בה הפוסקת המוסרית הפופולרית, אביגיל ון ביוון.

האם לדעתכם "אבי היקרה" נתנה לאישה עצה טובה? האם צריכה אם זו לעזוב גבר שנטל על עצמו את תפקיד בן הזוג, המפרנס והאב בפועל? האם צודקת אבי באמונתה שאהבה רומנטית הדרית היא הבסיס היחיד לנישואים בני קיימא? מכתב זה מלמד אותנו הרבה על הגישות העכשוויות של נשים לנישואים. הוא מלמד אותנו שהאם החד-הורית, שכבר איננה נאלצת להינשא, רוצה להינשא בשם האהבה – התערובת המשכרת של מין ורגש, שרוב הבוגרים התנסו בה ואשר איש איננו מסוגל להגדירה. היו ימים שנשים התחתנו מסיבות אחרות: כדי לקבל תמיכה כלכלית, לחזק בריתות בין משפחות, ללדת ילדים, להילחם בבדידות, להיות כמו כל הנשים האחרות. היו ימים שנשים נשאו את התואר "רעיה" כאות כבוד. להיות אשת כומר, אשת אופה, אשת רופא, היה לספר לעולם בקול רם וברור שהאישה מילאה את ייעודה ה"טבעי". זה העיד על חוקיות ועל הגנה בעולם שכידוע לא נטה חסד לרווקות. בין אם היתה האישה מאושרת בנישואיה ובין אם לא, טבעת הנישואים, כשלעצמה ומאליה, היתה אמת מידה לערך נשי.

כיום המילה "רעיה" איננה נושאת אותו מסר חד-משמעי. היא כבר אינה מרמזת, כפי שעשתה בעבר במשפחות מן המעמד הבינוני והגבוה, שאישה תמצא את פרנסתה בעזרת בעלה. היא כבר אינה השער היחיד להנאות המין והמשפחה, מאחר שנשים שאינן רעיות וגברים שאינם בעלים חיים עכשיו יחד באופן גלוי, כפי שלא היה מעולם. היא כבר אפילו אינה הדרך היחידה לאימהות – לא פחות מ-40% מהתינוקות האמריקאים נולדים כיום מחוץ לנישואים.

לנשות עסקים ולנשות מקצוע יכול מעמד הרעיה כיום להיות ברכה מהולה בקללה. יש רעיות שיכולות לנצל את קשרי בעליהן; אחרות מוצאות תועלת

בהצנעת מעמדן האישי, במיוחד נוכח עמיתים וממונים שדורשים נאמנות בראש ובראשונה לחברה. מספר הולך וגדל של נשים נשואות בוחרות לשמור את שמות נעוריהן. עם גירושים המצפים באופק לכחצי מכל הזוגות האמריקאים הנישאים כיום, לשם מה לטרוח ולהחליף את שמך כשאוילי צטרכי לחזור אליו? לשם מה לטרוח ולהינשא בכלל כשאינך זקוקה לבעל לצורכי מין, תמיכה כלכלית, מגורים משותפים ואפילו ילדים?

בספר זה אני שואלת איך הגענו לרגע בעייתי כזה בתולדות הרעיה. אני טוענת שהשינוי במעמד הרעיה בחמישים השנים האחרונות הוא מבחינות רבות תמצית של שינויים שמתרחשים זה זמן רב – שינויים שאינם אחידים בין עמים, דתות, גזעים, קבוצות אתניות ומעמדות חברתיים שונים, אך נוטים בכל זאת להתגבש סביב סוגיות משותפות מסוימות. אני פותחת בעברים, כיוונים וברומאים הקדמונים, ומתמקדת בסוגיות שנמשכו אל העידן שלנו, גם כאשר הן משתנות ומפנות דרך לנושאים חדשים, דוחקים יותר. לחלק מהנושאים הרלוונטיים ביותר של זמננו יש שורשים שחוזרים מאות ואפילו אלפי שנים לאחור.

ביוון העתיקה, למשל, היה אב מארס את בתו לחתן במילים: "אני מפקיד בידך את [שם הבת] למטרת הולדת ילדים חוקיים." בכל רחבי העולם העתיק חובתה העיקרית של רעיה היתה להעמיד צאצאים. אוי לה לעקרה של תקופת התנ"ך – לא זו בלבד שכלימה אפפה אותה, אלא היא גם הוחלפה לעתים קרובות ברעיה שנייה (או שלישית). עמוק אל תוך התקופה המודרנית היה אפשר לגרש נשים שלא ילדו ילדים – במיוחד בקרב המלוכה והאצולה, שבהן ההכרח ביוורש זכר הפעיל על הרעיה לחץ כבד עוד יותר. והלחץ להעמדת צאצאים בשום אופן לא נעלם מכל חלקי העולם. במדינות מוסלמיות מסוימות, למשל, חוזה נישואים הנכתב לטובת האישה אוסר על הבעל לשאת אישה שנייה, אלא אם כן יוכח שהיא, הרעיה הראשונה, עקרה.

נשים וגברים רבים מתחננים עדיין במטרה מפורשת להביא ילדים לעולם. אני נזכרת בהערה חדת אבהנה של אחד מבני באמצע שנות השבעים, כשנודע לו שהשמרטפית שלו מתחנת. "למה היא מתחנת? אין לה תינוק." אמת, זו היתה קליפורניה בשיאה של מהפכה מינית, שלא נעלמה מעיניו של בני בן החמש. זוגות כבר התגוררו אז יחד בגלוי, כפי שהמשיכו לעשות בכל רחבי ארצות הברית בעשרות השנים הבאות. וככל שזוהי יישמע מוזר, היו מילותיו של בני נבואיות: כיום מקובל על בני זוג הטרוסקסואלים שחיים יחד חודשים או שנים, לבחור בנישואים רק אם הם בוחרים להוליד ילד, או אם הם יודעים שהתינוק כבר עומד להיוולד. לכן נושא הילדים בהחלטה להינשא אינה בשום אופן עניין שאבד עליו הכלח. יש נישואים שלא יוצאים אל הפועל או לא שורדים מפני שהאישה רוצה ילד והגבר לא... או להפך.

ימי הביניים, כשאהבה רומנטית צצה משירת הטרוברורים ומחיי החצר בדרום צרפת. נכון אמנם שפולחן האהבה של ימי הביניים כיבד את האישה כפי שהיא לא כובדה מעולם, אך האישה המכובדת היתה תמיד רעייתו של מישו אחר. האהבה האבירית הצריכה לפחות שלושה משתתפים: בעל, רעיה ומאהב. האקסטוזות שחוו בני הזוג הלא-נשואים נחשבו בלתי צפויות במסגרת היומיום של חיי הנישואים. אני משתייכת לאסכולה הסבורה שהאהבה החלה לצבור עדיפות בהסדרי הנישואים כבר במאה ה-16, במיוחד באנגליה; שהאהבה הובאה לאמריקה עם הפוריטינים במאה ה-17 והחלה להשתלט לאט על הזירה בשלהי המאה ה-18 בקרב המעמד הבינוני. במשפחות האצולה והמעמד הגבוה המשיכו שיקולים של עושר, שושלת ומעמד להשפיע על בחירת רעיה או בעל הרחק אל תוך המאה ה-20. אין כל כוונה לומר שהאהבה נעדרה מנישואים קדומים יותר. אנו מוצאים עדויות יחידות לאהבה לוחטת בין בני זוג בקרב העברים, היוונים והרומאים הקדמונים. אבל מכיוון שנישואי הֶסְדֵר ולא נישואי אהבה היו הנורמה בתקופה הטרומדורנית, כלות וחתנים לא נכנסו לחיי נישואים עם הציפייה "לאהוב" זה את זה, במובן שבו אנחנו מפרשים את המושג.

רוב הנשים היו מסתפקות כנראה בהרמוניה. אישה שמילאה את חלקה בעסקה בכך שסיפקה מין, ילדים, טיפול בילדים, ביטול וניהול משק בית – שלא לומר טיפול בגן הירק, ובאזורים כפריים גם בחיות המשק – ודאי ראתה את עצמה כבת מזל אם קיבלה יחס של כבוד מבן זוגה, ללא התעללות פיזית. "כלל האגודל" (rule of thumb) שהתיר לגבר להלקות את אשתו בשבט, כל עוד לא היה עבה מאגודלו של גבר, שרר בחלקים רבים של אנגליה ואמריקה עד המאה ה-19.

לרוע המזל, הרעיון שרעיה קיימת כדי לשרת את בעלה ולציית לו, ושלד יש הזכות להכות אותה ולרדות בה, לא פסה מן העולם לגמרי. אנחנו מוצאים שרידים לאמונות עתיקות אלה לא רק בחברות מסורתיות, אלא גם בחברה שלנו. בארצות הברית נאלצות כיום נשים רבות מדי למצוא מקלט במעונות לנשים מוכות – וזאת רק אם התמזל מזלן להיחלץ ממערכת של יחסי התעללות. כיום יודו רק מעט גברים אמריקאים או אירופיים מן השורה בתפיסה שלפיה על נשים להיות כפופות לבעליהן, כפי שסבורים כמה נוצרים, מוסלמים ויהודים פונדמנטליסטים, ומעטים עוד יותר יסכימו שיש להתיר לגברים להכות את נשותיהם. אבל תפיסות ישנות גורעות בקושי, וכמה אנשים משני המינים מאמינים בסתר לבם שרעיות הן יצורים פחותים מבעליהן. בעיני חלקם הרעיה היא עדיין "האישה הקטנה", "המין החלש", בתה של חוה אמנו שעל פי התפיסה התיאולוגית של המקרא, ימי הביניים והרפורמציה, אמורה להישלט על ידי בעלה. תלות הרעיה בבעלה בנושאי מוסר כבנושאים כלכליים היתה הכלל לאורך רוב ההיסטוריה המערבית, והיא עדיין הנורמה באזורים רבים בעולם.

הגבולות בין "רעיה" ל"אם" מטושטשים. תפקידי השתיים חופפים לעתים קרובות, ולעתים סותרים. כל אישה שהיתה גם רעיה וגם אם יודעת שהזמן, הטיפול, המרץ והמשאבים החומריים שהיא מקדישה לילדיה עלולים לעורר תרעומת מצד בעלה. ואותה אישה יודעת גם שילדים עשויים ליצור קשר קבוע בין בני זוג, כזה שמשגר את הזוג אל העתיד באמצעות תוצר אהבתם. גם אם בני זוג לא תמיד אוהבים זה את זה, לרוב הם חולקים אהבה לילדיהם.

בעבר היו רוב הנישואים עניין של הארנק יותר מעניין של הלב. גברים נשאו נשים בעלות נדוניה; נשים נישאו לגברים שיכלו לפרנס אותן. מימי התנ"ך עד שנות החמישים של המאה ה-20 היתה חובת הבעל לפרנס את אשתו. היא, בתמורה, היתה אמורה לספק מין, ילדים וניהול משק בית. זו היתה מידה כנגד מידה, שלא רק הובנה בשתיקה על ידי שני הצדדים, אלא קיבלה ביטוי כתוב בחוק הדתי והאזרחי.

כיום, יהיו השיקולים הכספיים של בני הזוג המיועד אשר יהיו – כמו כושר ההשתכרות של הכלה או החתן, או נכסים משפחתיים – שוב אין מגיחים שהבעל יהיה המפרנס היחיד של אשתו. כיום נישאים רוב הזוגות בציפייה ששני הצדדים יתרמו לכלכלת המשפחה. אכן, מכיוון שיותר ויותר קשה למשפחה להתקיים מתלוש משכורת אחד, המשפחה כפולת הקריירה נעשתה לנורמה. יותר משלוש מתוך חמש נשים אמריקאיות מועסקות במשרה מלאה או חלקית. כיום אין רעיה יכולה לסמוך על תמיכה כלכלית מוחלטת במהלך הנישואים, וגם לא על תשלום מזונות אם הנישואים מסתיימים בגירושים. למען האמת, כבר אין זה נדיר שרעיה משתכרת סכום גבוה מבעלה, או נתבעת לשלם מזונות במקרה של גירושים.

אולם הרעיה עדיין נדרשת לספק רבים מהשירותים שסיפקה תמיד, כמו טיפול בילדים וניהול משק הבית. גם גברים, ניתן לטעון, נדרשים לחלוק כמה תפקידי ביתיים, והם בהחלט עושים זאת יותר מבעבר, אך הם עדיין לא הפכו לשותפים מלאים כמטפלים וכעקרי בית, בעוד שרוב הנשים עובדות קשה כגברים במקום העבודה ומצמצמות לאט את פער המגדר בכושר ההשתכרות; נשים כקבוצה, משתכרות כיום 75% משכר גברים במשרות זהות, לעומת 59% בשנות השבעים. כשרעיות שותפות בתפקיד המפרנס – תפקיד שהיה בעבר גברי לגמרי או ברובו – וגברים מתלבטים איך להגדיר מחדש את הגבריות, חוסר הנחת בין שני המינים מגיע אולי לשיאו בכל הזמנים. העיקרון הישן של מידה כנגד מידה קרס, ומודל הנישואים החדש, של חלוקה שווה בבית ובעבודה, עדיין לא מומש במלואו.

אהבה, כפי שראינו במכתב שכתחילת הפרק, הפכה בעולם המערבי מילה נרדפת לנישואים. חוקרים אוהבים לנסות להצביע על הרגע בהיסטוריה שבו החלה האהבה לצבור עדיפות על פני כל השיקולים האחרים. יש המצביעים על ראשית

"רק עקרת בית". שתיהן אולי מעדיפות להשתמש במונחי המגדר הניטרליים "בת זוג" או "שותפה".* יהיו אשר יהיו ההסדרים המיניים, הכלכליים והביתיים המסוימים בין בעל לרעייה, שום אדם – גבר או אישה – איננו יכול להיות בן זוג לאורך זמן בלי לוותר על משהו מעצמאותו. פירוש הדבר הוא הסתגלות ופשרה, מחויבות עמוקה והתמדה עקשנית. האישה או הגבר שאינם מסוגלים לדמיין לעצמם חיים במגבלות כאלה טוב יעשו אם יחשבו פעמיים לפני החתונה. להיות רעיה או בעל אינו עניין לכל אחד, אף על פי שכ-90% מהאמריקאים מתחתנים לפחות פעם אחת בחייהם, ואפילו אלה שמתגרשים מתחתנים שוב בשלושה מתוך ארבעה מהמקרים.

רבים נישאים עדיין בטקס מתוך ספר התפילות משנת 1552 של הכנסייה האנגליקנית (ששורשיו בלטינית, בצרפתית ובאנגלית מרחיקים עד ימי הביניים). הנדרים שנודרים בני הזוג נשמעים עדיין יפהיפים במידה לא מצויה: "אני לוקח/ת אותך לי לאישה/לבעל, להחזיק ולשמור מעתה ועד עולם, בטוב וברע, בעושר ובעוני, בחולי ובבריאות, לאהוב ולהוקיר, עד שהמוות יפריד בינינו." במקור היתה האישה מבטיחה גם "לציית", אבל זה זמן מה שמילים אלה הושמטו. עם השינוי האחד הזה, אישה במאה ה-21 יכולה לנדוד אותם נדרי נישואים שנדרו אמותיה בימי הביניים ובתקופת הרנסנס. זהו שינוי קטן אך משמעותי, והוא יעצב את עתיד הרעיה בשנים שיבואו.

התלות ההדדית בין בני זוג מציעה כיום תבנית סבירה יותר מהתלות הקודמת של הרעיה בבעל. כמנהיגי העולם יוצרים כיום אמריקאים ואירופאים מודל חדש של שלטון זוגי משותף, שנראה אולי זר לרבים על פני כדור הארץ, אך שרבים על פני כדור הארץ עוד ילמדו לחקות.

ואם מותר לי להסתכן בטרטוריה עוד פחות בטוחה, אני מאמינה שבמאה ה-21 נראה התפתחות נוספת בהיסטוריה של הרעיה: מדינות אמריקאיות ייתנו תוקף חוקי לשותפויות חד-מיניות, בעקבות מודל ורמונט ל"איחוד אזרחי" (civil union), אשר מעניק לזוגות הומוסקסואלים שפע הטבות ובהן זכויות ירושה, הקלות מס והזכות להחלטות רפואיות לגבי בן הזוג. בצד האחר של הגבול, קנדה מתקה למעשה כל הברל חוקי בין נישואים הטרנסקסואליים לאיחוד חד-מיני. באירופה מציעות אומות מערביות רבות (בהן: דנמרק, שוודיה, שווייץ, בלגיה וצרפת) את האופציה של "איחוד אזרחי" בלי להתחשב במגדר, והולנד המירה את השותפויות החד-מיניות הרשומות שלה בנישואים לכל דבר, הכוללים זכויות אימוץ, ביטוח סוציאלי והקלות מס. מי יהיה ה"רעיה" בנישואים הומוסקסואליים

בו בזמן צבר תאוצה גם הרעיון שרעיה שווה לבעלה. מאז המאה ה-18, כשרעיונות על "נישואי חברות" החלו לצבור משקל בקרב המעמד הבינוני והגבוה, נטתה המגמה לעבר שותפות שוויונית יותר. מן המאה ה-19 ואילך, כשנשים אמריקאיות לחמו למען הזכות ללמוד בבתי ספר ציבוריים ופרטיים, בסמינרים לנשים ובמכללות וזכו, גברה יכולתן לקחת חלק בעניינים האינטלקטואליים, הכלכליים, החברתיים והפוליטיים שהיו בעבר תחומם הבלעדי של הגברים. הפער בין עולם הבעל לעולם הרעיה כיום הוא אולי הקטן בכל הזמנים – הרעיות מביאות הביתה תלוש משכורת, והבעלים מחתלים תינוקות. לחוק ולחינוך היה ללא ספק תפקיד מרכזי בשינוי זה. החוק כבר אינו מתיר לבעל להכות את אשתו, אפילו בשוט דק מאגודל. אין זה יוצא דופן עוד שלאישה יש חשבון בנק נפרד על שמה. ועם גישה להשכלה בכל תחום יכולה עכשיו אישה להינשא עם אותן הזדמנויות תעסוקה כשל בעלה. כיום גברים מחפשים רעיות שיכולות לספק לא רק מין, אהבה, ילדים ושירותי משק בית, אלא גם משכורת ומעורבות בחיי הקהילה. הדרישות מן הרעיה בת זמננו מעניקות תוספת משמעות לאמרה התנכית "מצא אישה – מצא טוב".

אני כותבת ספר זה באמונה שבתנאים מסוימים זה עדיין "דבר טוב" להיות נשוי לרעיה או להיות רעיה. תנאים מסוימים אלה כרוכים בשוויון יחסי בין בני הזוג, בכבוד הדדי ובחיבה. הם כוללים גם די אמצעים – הן אישיים והן חברתיים – להמשיך ולספק את צרכיו החומריים של כל אחד מבני הזוג, בהם השכלה ושירותים רפואיים. להיות רעיה פירושו עדיין להיענות לאתגר ולעבור את החיים כחלק מזוג. כאשר הנסיבות מוצלחות אנחנו מוצאות לעצמנו תוקף וחיון באמצעות ברית אהבת וארוכת טווח. אנחנו לומדות להתפשר ולפתח חוש הומור כלפי מוזרויותינו והמוזרויות של בני זוגנו. אנחנו מוצאות נחמה ועידוד בעימות עם הניסיונות הבלתי נמנעים שבהם מעמידים אותנו החיים. אנחנו יכולות לחלוק את מחשבותינו, את תקוותינו, את שמחותינו, את פחדינו, את צערנו, את חוויותינו ואת זיכרונותינו עם עד אינטימי לחיינו. כאשר הנסיבות הן גרועות, מערכת היחסים ממעיטה מערכנו ומזלזלת בנו, ואנו נאלצים לשקול גירושם כמוצא – מה שאינו מונע מאיתנו להינשא שוב.

להיות רעיה אולי כבר אין פירושו תעודת כבוד, אבל גם בהחלט לא תעודת עניות. הרעיה העובדת אולי אינה שושה להיקרא "אשתו של פלוני או אלמוני", ועקרת הבית במשרה מלאה משכילה להתרחק מהתווית הממעיתה בערך עצמה:

* companionate marriage – נישואים ללא הזכויות והחובות המסורתיות של בני הזוג, ועם תהליך גירושם קצר ופשוט שישים קץ לנישואים חשוכי ילדים. (המתר)

* באנגלית המונחים spouse (בת/בן זוג), partner (שותפה/ה) ו-homemaker (עקרת בית – להבדיל מקודמו housewife) אכן חפים משיוך מגדרי. (המתר)

או לסביים? האם למושג ה"רעיה" יש משמעות בקשר שבו אין הבדלי מין בין בני הזוג? האם ה"רעיה" תשרוד כמבנה חברתי ופסיכולוגי שממנו משתמעות התכונות הנשיות המסורתיות כמו רכות, ותונות, סעד ורגשנות?

ברגע מסוים זה בהיסטוריה, כשהמילה "רעיה" נעשתה בעייתית ועלולה להפוך למושג שאבד עליו הכלח, יש טעם לסקור את מורשתה. איפה החלו הרעיונות המערביים הנוגעים לרעיה? איך הועברו מדור לדור חוקים ומנהגים הקשורים ברעיות? אילו דפוסי רעיות עיקריים ארוגים בתמונה העכשווית? אילו חוטים שרדו ואילו נקרעו?

מנקודת השקפה זו של תרחישי עבר והווה נצליח אולי להציץ בדימויי העתיד של האישה הנשואה.

תולדות הרעיה